

بسمه تعالی
اشاره:

در شماره قبل با بخشی از فعالیتهای گسترده مهندسی رزم، ستاد پشتیبانی جنگ جهاد سازندگی، قبل از تهاجمات سازمان یافته آنها تدبیر، اینک به فعالیتهای عمده مهندسی در عملیات سازمان یافته میردازیم:

* عملیات ثامن الانمه:

عملیات ثامن الانمه در سراسری آغاز گردید که خطوط سیاسی مخالف خط امام از صحنه سیاست جمهوری کنار گذاشته شده و حاکمیت حزب الله آغاز شده بود. ضمناً قبلاً مکرراً حضرت امام فرمان شکستن محاصره آبادان را صادر فرموده و امت حزب الله همه در انتظار اقدامات تهاجمی بر علیه دشمن بودند. در این عملیات که اولین عملیات هماهنگ مشترک سپاه و ارتش بود از مدتها قبل فعالیت مهندسی جهت فراهم نمودن مقدمات عملیات با احداث جاده و خاکریز فراهم گردیده بود. جهادسازندگی که بطور سخاقت مسئولیت مهندسی عملیات را پذیرفته بود، بکار گریختند ستاد نیرومند و برکار با بیش از ۱۵۰۰ جهادگر توانستند بیش از صد کیلومتر جاده و نزدیک به ۱۲۰ کیلومتر خاکریز ایجاد کنند. اقدامات مهم و اساسی این عملیات به شرح زیر است:

۱- احداث جاده وحدت

زمانی که آبادان در محاصره کامل قرار گرفته بود و حضرت امام فرمان شکستن محصر را صادر کردند نیروهای نظامی در موقعیتی که این مهم را به انجام برسانند، بودند. جهادسازندگی با احداث یک جاده از میان مردابهای تریو همشهر جادهای زیر آتش شدید دشمن ایجاد و راه مدارکاتی و پشتیبانی نیروهای رزمنده آبادانی را فراهم و عملاً حلقه محاصره بنحوی شکسته شد. فرجه این جاده مدتی قبل از عملیات احداث گردید لکن در حین عملیات و فراهم نمودن مقدمات حمله نقش بسزایی داشت. در ضمن رابطه با احداث این جاده در پی استفاده از پل انهدامی عراقی خام بود که در فراهم نمودن امکانات تجهیز و تدارک نیروهای خودی اهمیت زیادی داشته است.

۲- ایجاد آتش بر روی کارون در حین عملیات:

برای ایجاد رعب و وحشت در دشمن و خصوصاً برای بستن پشت دشمن بطوری که دشمن نتواند براحتی از پل «مارد» و پل «حفار» استفاده کند، طرحی توسط جهاد داده شد که از شعله ور نمودن عت خاه لوله های مسیر اهواز-آبادان بر روی کارون استفاده نمود. این عمل با قطع لوله های فوق

۳- احداث خاکریز دفاعی کناره کارون:

علاوه بر خاکریزهای مختلفی که در قبل و حین عملیات زده شد در پایان عملیات لازم بود که در شرق کارون یک خاکریز دفاعی احداث گردد. احداث این خاکریز بخصوص بعلت استقرار نیروهای دشمن در غرب کارون و آتش شدید و تلفاتی که نیروهای ما داشتند از اهمیت ویژه ای برخوردار بود که این خاکریز بطول بیش از ۲۰

گزارشی تحلیلی از فعالیتهای مهندسی ستاد پشتیبانی جنگ جهادسازندگی (قسمت دوم)

جهاد سازندگی و مهندسی عملیات

و هدایت فتنه خام به روی آب و شعله ور نمودن آن در حین عملیات انجام شد که تا اندازه زیادی مؤثر بود.

* برای اولین بار در تاریخ جنگ، جهادسازندگی در عملیات «طریق القدس» موفق به سازماندهی تیمهای منظم مهندسی که همردیف سازمان سپاه و ارتش بود، گردید...

* در عملیات «طریق القدس»، برادران جهادسازندگی با ابتکاری کم نظیر و خارق العاده در مدت ۲۱ روز، ۹ کیلومتر جاده در عمق رمل ها ایجاد نمودند.

کیلومتر احداث گردید. مشابه این خاکریز جهت حفاظت عبور و مرور از جاده اهواز - آبادان بخصوص در حوالی «مارد» که فاصله جاده و رودخانه کم و دشمن کلیه خودروهای عبوری را با تیر مستقیم تانک مورد هدف قرار می داد احداث گردید که طول تقریبی آن ۲۰ کیلومتر و ارتفاع آن سه متر بود و عبور و مرور را تامین نمود.

۴- بکارگیری ظرفیتهای مهندسی:

ظرفیتهای مهندسی خاصی در این عملیات بکار گرفته شد که در کسب اولین پیروزی گسترده و زندگان تأثیر فراوان داشت از جمله در فیاضیه آبادان دو ردیف کانال بصورت مایل از خط مقدم نیروهای خودی به سمت خط مقدم دشمن احداث گردید که نیروهای ما با استتار کامل به دشمن نزدیک و حمله نمودند و تنها پس از چند دقیقه توانستند سنگرهای خط مقدم دشمن را تصرف نمایند. از اینگونه روشها در محورهای دیگر هم استفاده شد که بسیار مؤثر بود.

سه تأمین اکیپهای پزشکی و تدارکات

با توجه به اینکه اولین عملیات بود و هنوز امکانات لازم برای تهاجمات فراهم نبود برادران جهاد نقش بسزایی در تأمین اکیپهای پزشکی و ساختن اورژانس، حمل و نقل مهمات و تفر، آبرسانی جبهه ها

و بخصوص ارائه خدمات گسترده تعمیراتی (ثابت و سیار) در کلیه جبهه ها داشتند.

* عملیات طریق القدس:

در این عملیات پیروزمندانه که مسئولیت مهندسی بطور شفاهی و با هماهنگی فرماندهان سپاه و ارتش بعهدہ جهاد سازندگی گذاشته شده بود، فعالیت‌های گسترده و مختلفی انجام شد که اینک به شرح مختصر پاره‌ای از آنها که بسیار برجسته و تعیین کننده بوده‌اند، می پردازیم:

۱- وضعیت نیروهای دشمن بگونه‌ای بود که با

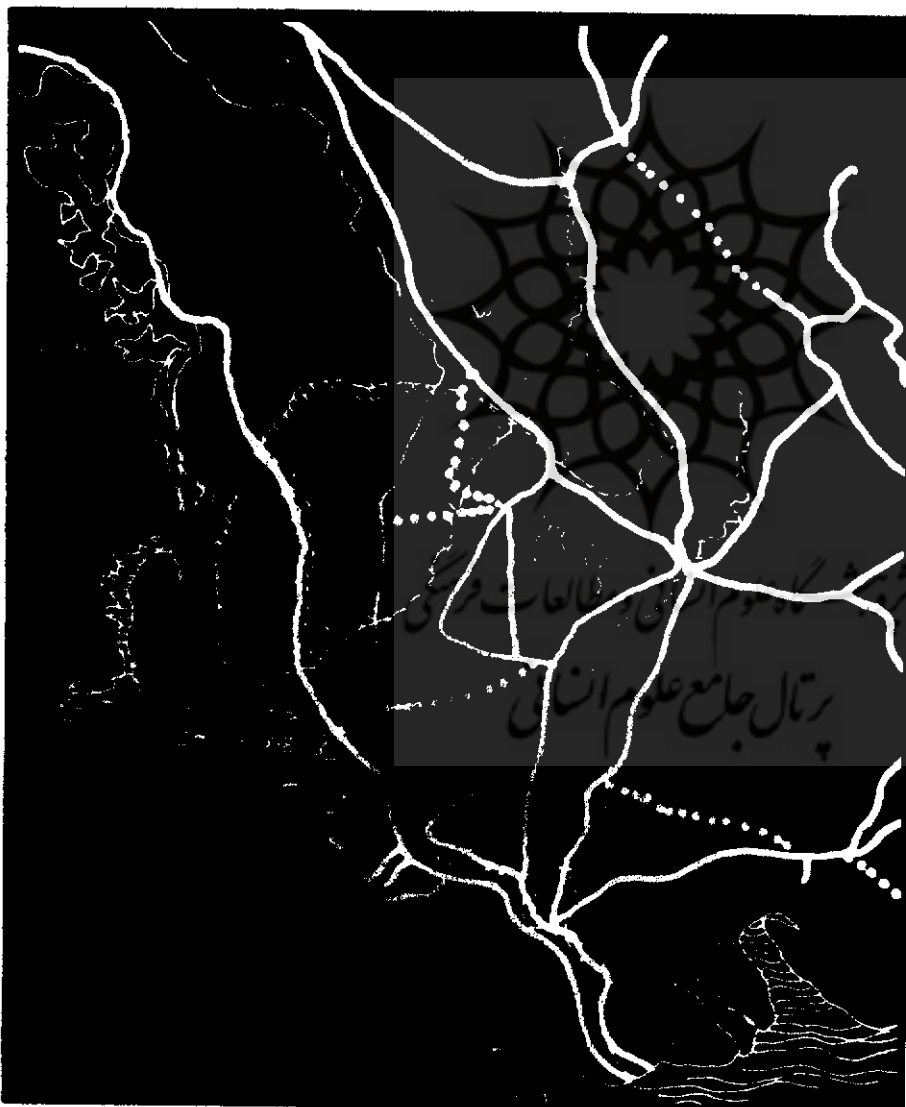
گردید. لطف خداوند و امداد غیبی او این بود که دشمن کوردل در مدت احداث جاده از وجود آن مطلع نگردد حتی هواپیماهای دشمن که مسیر طبیعی جاده همین تپه های رملی بود نتوانستند از وجود آن با خبر شوند.

۲- از مهمترین اهداف عملیات بستن «تنگه جزابه» و قطع راه ارتباطی دشمن از شمال به جنوب بود که یک واحد مهندسی رزمی جبهه همراه واحدهای زرهی و پیاده‌ای که مأمور بستن تنگه بودند توانستند خود را به موقع در ساعات اولیه برسد به تنگه رسانده و با زدن چند زدن خاکریز و

۳- از نتایج مهمی که در فراخم خوردن مقدمات عملیات بسیار موثر بوده است عبارت از برهم و احداث یک شبکه راه تدارکاتی در دل جبهه می باشد. این شبکه را «جاده مقدس» نامیدند. این شبکه در شمال سوسنگرد بود که طول تقریبی آن شبکه راه ۴۵ کیلومتر می باشد در جبهه دندلاوه و محورهای عملیاتی بسن سز خطوط ارتباطی و تدارکاتی دیگر حین مقدمات عملیات احداث کردند که جمعاً به ۳۰ کیلومتر می رسد علاوه بر بسن، راه‌های طولانی ۷۵ کیلومتری می باشد معادل آن (۷۵ کیلومتر) جاده های عملیاتی

سات سازمان یافته

ایجاد مبادین مین و مواج و استحکامات، خود را برای مقابله و دفع آماده نموده بود. برادران سپه و ارتش در پی این بودند که بنحوی بتوانند با یافتن راه حلی از نقاط ضعف دشمن بر او تاخته و دشمن را غافلگیر کنند. در جناح شمالی تپه های رمل گسترده‌ای وجود داشت که از مجاورت ارتفاعات «الله اکبر» تا «تنگه جزابه» امتداد یافته بود و دشمن به لحاظ عمق زیاد این رمل ها که به حدود ۲۰ کیلومتر می رسید و اینکه حتی عبور نفر پیاده نیز در آنها به سختی امکان پذیر بود با خیال راحت به رمل ها متکی شد؛ و در عمق خود توپخانه و مرکز فرماندهی و مهندسی را به آن متکی نموده بود. پس از بررسی ها و شناسائی های اولیه و بحثهای مختلف، برادران جهاد پیشنهاد احداث راه در دل رمل ها را نمودند که از آن با نابوری استقبال کردند. برادران جهاد با یک ابتکار بسیار کم نظیر و خارق العاده و با استفاده از فراز و تسب طبیعی - های رملی و ریختن خاک رس روی آنها محصور نمودن حاشیه جاده با کیسه های شن و نی در حالی که وجب به وجب جاده را با شرایطی بسیار سخت و عقب عقب راندن کامیون ها که در دل رمل ها امکان دور زدن و مانور نداشتند در مدت ۲۱ روز ۹ کیلومتر جاده در عمق رمل ها ایجاد نمودند. در انتهای جاده یک باند فرود هلی کوپتر نیز احداث

فوری نیز احداث گردیده است (تامل تسطیح و نفت پاشی).

۴- برای اولین بار در تاریخ عملیات و ورق یزید

استقرار نیروها، تنگه بسته شد. از اهمیت این اقدام همین بس که دشمن ضد حمله های متعدد و سنگینی برای باز نمودن تنگه انجام داد که همگی با شکست روبرو گردید.

تهاجمات جهاد سازندگی موفق به سازماندهی تیم های منظم مهندسی که از نظر هماهنگی و فرماندهی همردیف سازمان ارتش و سپاه بود گردد. که از این تجربه بسیار موفق با تکمیل و اضافات در عملیات بعدی استفاده گردد.

۵. از اقدامات بسیار مؤثر دیگر برای اولین بار ایجاد بندهای مهندسی و تدارکاتی و تعمیراتی در مجاورت تیب های عمل کننده نظامی بود که نقش مؤثری در تجهیز خطوط مقدم از نظر توزیع تدارکات و انجام تعمیرات سروری و فوری بصورت ثابت و بسیار داشتند

۶. تجهیز و راه اندازی بیمارستان سوختنگرد از نظر پزشکی، امکانات پزشکی و دارو جهت عملیات و ایجاد واحدهای اورژانس در مقر هر تیب.

۷. در مراحل مختلف عملیات طریق القدس بیش از ۲۰۰ کیلومتر خاکریز عملیاتی ایجاد گردید که نقش بسیار مهمی در حفظ مواضع بدست آمده و پدافند نیروهای خودی داشتند از جمله اینها خاکریزهای بسیار مؤثر دو جداره در سنگه جزایه می باشد.

❁ عملیات فتح المبین:

بدینال عملیات پیروزمندانه طریق القدس و آزادی بستان و تجربیات گراپهانی که از قضا نظر نظامی و مهندسی حاصل شد و با مشخص شدن منطقه غرب دزفول برای عملیات آینده، کله

نیروهای مهندسی جهاد سازندگی برای انجام خدمات لازم به این منطقه بسیج شدند. از آنجا که فرصت مناسب و لازم در اختیار بود و مسئولیت مهندسی نیز بطور رسمی و کتبی به جهادسازندگی واگذار گردیده بود و به لحاظ وسعت منطقه عملیاتی و کثرت نیروهای مهندسی شرکت کننده فعالیت های بسیار گسترده و معجزه آسانی صورت گرفت که نقش اساسی و تعیین کننده در بدست آوردن پیروزی ها داشت. در این عملیات، ۱۰ ستاد مهندسی جهاد سازندگی که هر کدام در سطح خدمات مهندسی

یک لشکر عمل می نمودند با بیش از ۵۵۰۰ جهادگر توانستند نزدیک به هزار کیلومتر راه، ۵۰۰ کیلومتر خاکریز، ۱۳۰ پل، ۱۱ باند هلی کوپتر، ۱۰ اورژانس، ۱۴ حمام سحرانی و ۴ حلقه چاه و هزاران فعالیت متنوع دیگر انجام دهند اکنون به توضیح باره ای از فعالیت های مهندسی فوق که نقش اساسی و تعیین کننده در عملیات داشته اند می پردازیم. قبلاً لازم است جهت روشن شدن عظمت کارهای انجام شده و حساسیت آنها توضیح مختصری برپیرامون وضعیت منطقه عملیاتی داده شود. دشمن در غرب کرخه از مقابل باحداکثر کمانه و صدای مس و استحکامات دفاعی خود را برای همه گونه حمله ای آماده نموده بود و جناحین نیروهای دشمن از یک طرف به یک سلسله ارتفاعات متکی بود که در جهت شرقی غربی تا ارتفاعات مرتفع «پاعلم» و «دالپری» و «تی شکن» امتداد یافته بود. وضعیت این منطقه از نظر وجود دره ها و تپه های صخره ای مرتفع بگونه ای بود که دشمن بخصوص در منطقه «دالپری» امکان همه گونه تجمعی را نمی داد و مراکز فرماندهی ای را در عمق برود در «عین خوش» مستقر نموده بود. در جناح جنوبی نیروهای دشمن متکی به ارتفاعات «مبین داغ» و تپه های رملی است آن امتداد یافته بود که در آنجا نیز تهاجمات نیروهای اسلام سخت می نمود. فعالیت های شرح زیر است:

۱- ایجاد شبکه گسترده راه از «پاعلم» بطرف ارتفاعات «دالپری و تی شکن»:

این شبکه با طول بیش از ۲۰۰ کیلومتر از طرفی به لحاظ اینکه دردل ارتفاعات و از میان دره‌ها و رودخانه‌ها بیش از ۷۰ دهنه پل یک متری یا چهل متری احداث شده و از طرف دیگر امکان ترابری و نفوذ نیروهای اسلام را به پشت نیروهای دشمن و بالای سر مرکز فرماندهی دشمن ممکن ساخت، اهمیت ویژه‌ای در کسب پیروزی‌ها داشته است. این کار طاقت‌فرسا که بیشتر به معجزه شبیه بود و در نهایت رعایت مسائل امنیتی از جمله ندانن مرضی به نیروها و حمل و نقل آنها بنحوی که امکان رد و بدل هیچگونه اطلاعاتی ممکن نباشد در حداقل زمان ممکن و با کار شبانه‌روزی احداث گردید.

۲- احداث جاده رقابیه به زلیجان (جاده کاظمین):

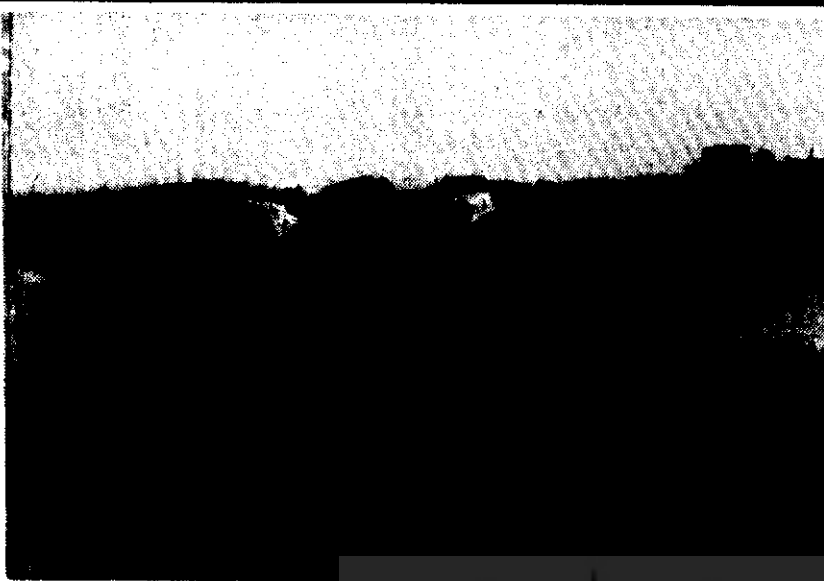
این جاده نیز که در شرایط سخت از دل ارتفاعات سنگین «میش‌داغ» و از میان تپه‌های رملی به طول بیست کیلومتر در کمتر از یک ماه احداث گردید امکان ترابری و نفوذ نیروهای اسلام را به پشت تنگه رقابیه یعنی عمق دشمن و پشت جبهه آنها و مجاورت مرکز فرماندهی دشمن فراهم آورد.

۳- احداث ۱۰۰۰ کیلومتر جاده:

برای ارتباط نیروها، در یک جبهه گسترده‌ای از دالیری و دشت عباس تا محور کرخه و از اجاب شوش و رقابیه یک کار مهندسی عظیمی بود که در طول نزدیک به شش ماه حدود هزار کیلومتر جاده احداث گردید و با نامهای زیبایی همچون عاشورا، نجف، کربلا و... امام خمینی، شهید بهشتی و سایر شهداء نامگذاری گردیده بود. گذشته از سنگینی و عظمت و اهمیت کار یک فضای معنوی و روحانی خاصی در جبهه‌ها ایجاد نموده بود.

۴- گشودن جبهه‌های جدید و احداث خاکریزهای متعدد برای اتصال آنها:

هر چند در کل عملیات فتح المبین نزدیک به ۵۰۰ کیلومتر خاکریز احداث گردید اما لازم به تذکر است که قسمت اعظم کار مربوط به قبل از عملیات است که، در شهرهایی از شوش تا رقابیه جبهه‌های جدید

برادران جهاد در خطوط مقدم کلیه جبهه‌های فتح المبین یک ابتکار نو و خارق‌العاده بکار گرفتند اورژانس‌های با سقف بتنی و با ابعاد ۸×۱۵ متر و دارای اتاق عمل با آب لوله‌کشی و برق احداث نمودند کاری که حقیقتاً در نجات جان مجروحین و انجام خدمات لازم قبل از انتقال به بیمارستانها که در فاصله بسیار دوری از جبهه بودند نقش تعیین کننده داشت.

تذکر: (هر اورژانس شامل تعداد زیادی سنگرهای مختلف است که سنگر فوق تنها محل رسیدگی به مجروح می‌باشد).

علاوه بر اقدامات مؤثر فوق که کاملاً برجسته و مشخص و تعیین کننده بوده‌اند اقدامات دیگری صورت گرفته که اگر چه در کسب پیروزی شاید تعیین کننده نبوده‌اند اما در تجهیز و تدارک رزمندگان و پشتیبانی مادی و معنوی از آنها نقش بسیار داشته‌اند از جمله این اقدامات:

ایجاد تعمیرگاههای ثابت در کلیه جبهه‌ها و اعزام واحدهای سیار به خطوط مقدم، ایجاد ۱۴ حمام صحرایی از ۶ الی ۱۲ دوش در دل جبهه‌ها که در آن شرایط سخت مورد استقبال خیل عظیم رزمندگان قرار گرفت، تدارکات رزمندگان در کلیه جبهه‌ها و خطوط مقدم با استفاده از هدایای مردمی آبرسانی و شربت‌رسانی و بالاخره کارهای تبلیغاتی بسیار گسترده از قبیل ایجاد مساجد و حسینیه‌ها، اعزام گروههای تبلیغاتی و ارسال کتاب و روزنامه و..... ادامه دارد.....

گشوده و آنها را بهم متصل نمودیم و نیروها برای عملیات در آنها مستقر شدند. این کار در یک شرایط بسیار سخت (مثلاً در جبهه شوش آنهم در تاریکی شب و زیر آتش شدید) صورت گرفته است.

۵- ایجاد اورژانسهایی با سقف بتونی:

می‌توان با ذکر اینکه در این عملیات ۱۰ اورژانس ایجاد شده اهمیت و نقش آنها را بیان کرد.

* مسئولیت مهندسی در عملیات «فتح المبین» بطور رسمی و کتبی به جهادسازندگی واگذار گردیده بود.

* ایجاد شبکه گسترده راه از «پاعلم» بطرف ارتفاعات «دالپری و تی شکن»، امکان نفوذ نیروهای اسلام به بالای سر مرکز فرماندهی دشمن را فراهم آورد.